

Armelle Demmers is klinisch epidemioloog, algemeen bestuurslid RBCZ en voorzitter van de werkgroep onderzoek RBCZ. Zij schrijft, onderzoekt en adviseert op het gebied van complementaire interventies en taalontwikkelingsstoornissen (TOS). Voor HBO8 en TimmHealthCare is ze productspecialist.

'64 procent van de respondenten krijgt doorverwijzingen van reguliere zorgverleners'

RBCZ-enquête over complementaire en reguliere samenwerking

Het kwaliteitsregister RBCZ, voor minimaal hbo-opgeleide complementair therapeuten, hield afgelopen zomer een enquête over samenwerking met reguliere zorgverleners onder haar aangesloten therapeuten. Dit artikel beschrijft de resultaten ervan.

De enquête is een verlenging van het lopende COCOZ-proeftuinproject waarbij in drie proeftuinen kennis uitgewisseld wordt tussen reguliere en complementaire zorgverleners over mogelijke indicaties voor samenwerking. Deze proeftuinen zijn gestructureerd en onderzoekend van aard. Daarnaast bestaan er 'onzichtbare' proeftuinen, namelijk die waarvan we weten dat er al samengewerkt wordt met reguliere zorgverleners. Maar we weten niet bij welke indicaties en bij welke therapieën de samenwerkingen succesvol zijn. RBCZ wil uiteindelijk transparant maken waar succesvolle samenwerkingen zijn, om daar kennis uit op te doen voor de zorg. De enquête bestond uit drie verkennende vragen en had als doel te weten te komen welke behoefte er is aan samenwerking met reguliere zorgverleners, hoeveel therapeuten doorverwijzingen krijgen van reguliere zorgverleners en met welke reden, en welke reguliere zorgverleners doorverwijzen naar therapeuten.

Op de eerste vraag *Krijgt u doorverwijzingen van reguliere zorgverlener(s)?* hebben in totaal 1.670 therapeuten gereageerd. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Alleen bij het invullen van een ja-antwoord kon verder gegaan worden met vraag 2, waarop 1.073 respondenten reageerden. Hieruit blijkt dat 1.073 respondenten doorverwijzingen krijgen van reguliere zorgverleners, dat is 64 procent van het totaal.

De 1.670 respondenten die vraag 1 compleet hebben beantwoord, gaven samen in totaal 2.569 antwoorden doordat het meerkeuze was. De percentages in afbeelding 1 betreffen het totaal van deze 2.569 antwoorden. Veruit de grootste groep, 34 procent, krijgt de doorverwijzingen door mond-tot-mondreclame. Opvallend is dat 15 procent geen doorverwijzingen krijgt terwijl ze wel aan een regulier netwerk hebben gewerkt, terwijl 16 procent juist wel doorverwijzingen krijgt door aan een regulier netwerk te bouwen.

Figuur 1: Antwoorden op de vraag: Krijgt u doorverwijzingen van reguliere zorgverlener(s)?
1.670 respondenten hadden hier 2.569 antwoorden op.

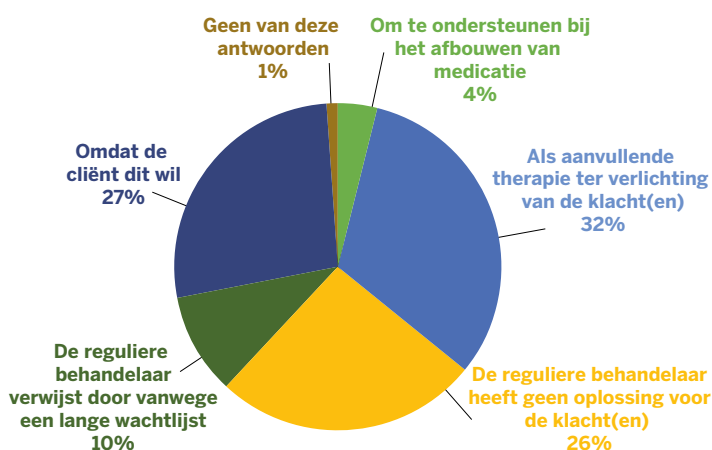
De tweede vraag was: *Wat is de reden voor de reguliere zorgverlener om een cliënt door te verwijzen?* De 1.073 respondenten die doorverwijzingen krijgen van reguliere zorgverleners hebben samen in totaal 2.525 antwoorden gegeven op meerkeuzevraag 2. De hieronder genoemde percentages komen voort uit het totaal van de 2.525 antwoorden die gegeven zijn. De grootste groep doorverwijzingen van reguliere zorgverleners betreft de aanbeveling van complementaire zorg als aanvullende therapie ter ondersteuning. Dat was bij 32 procent het geval. Daarna volgt met 27 procent de tweede groep doorverwijzingen met als reden dat de cliënt dit wil. Kennelijk geeft een grote groep patiënten/cliënten aan bij hun reguliere zorgverlener baat te hebben bij complementaire zorg. En geeft de reguliere zorgverlener gehoor aan de wens van zijn patiënt. Als derde groep, komt 26 procent van de doorverwijzingen doordat de reguliere zorgverlener geen oplossing heeft voor de klacht.

‘in het huidige veranderende zorglandschap gaat de regie van de cliënt over zijn eigen welzijn een steeds belangrijker plaats innemen’

De derde vraag was: Van welke reguliere zorgverlener(s) krijgt u (weleens) doorverwijzingen? De 1.073 respondenten die doorverwijzingen krijgen van reguliere zorgverlener(s), hebben samen een totaal van 4.207 antwoorden gegeven op deze meerkeuzevraag. De meeste doorverwijzingen komen van huisartsen (738), praktijkondersteuners van de huisarts (535), fysiotherapeuten (505), psychologen (422) en bedrijfsartsen (252).

De resultaten van deze enquête laten zien dat 64 procent van de respondenten doorverwijzingen krijgt van reguliere zorgverleners. Hieruit kunnen we niet concluderen dat dit representatief is voor de hele groep RBCZ-therapeuten. De groep respondenten kan selectief zijn, wat kan zorgen voor een relatief hoog percentage. Van een totaal van 8.858 RBCZ-therapeuten heeft 19 procent de enquête volledig ingevuld. Mogelijk hebben in verhouding meer therapeuten meegedaan die al een samenwerking met reguliere zorgverleners hebben. Maar dat weten we niet.

Figuur 2: Antwoorden op de vraag: Wat is de reden voor de reguliere zorgverlener om een cliënt door te verwijzen? 1.073 respondenten hadden hier 2.525 antwoorden op.

Uit de enquête blijkt dat initiatieven van vooral de cliënt maar ook van de therapeut zinvol zijn om meer doorverwijzingen te krijgen. Interessant is om verder uit te zoeken hoe de doorverwijzingen vanuit de cliënt/patiënt verlopen. Van de reguliere zorgverlener zouden we nog willen weten op basis waarvan hij tot een doorverwijzing besluit. Kent hij de complementaire zorgverlener zodat hij vertrouwen heeft? Heeft hij kennis van de therapie? Is het puur en alleen vanwege het verhaal van de cliënt? Wordt er gelet op kwaliteitscriteria van de therapeut?

Een andere uitkomst die meer vragen oproept, is waarom bij ongeveer eenzelfde hoeveelheid therapeuten die gewerkt hebben aan een regulier netwerk dit bij de ene groep wel vruchten heeft afgeworpen en bij de andere groep niet. Wat zijn de strategieën geweest? Bij welke regulier zorgverleners lukte het wel of juist niet? Bij welke complementaire therapieën lukte het wel of juist niet? En natuurlijk nog: bij welke indicaties?

Deze enquête is een verkenning geweest waaruit blijkt dat er veel verborgen proeftuinen bestaan. Die zijn ‘spontaan’ ontstaan zonder dat er zicht is op wat ze opleveren. Als volgende stap willen we meer transparant maken wat deze samenwerkingen inhouden. En verder willen we onderzoeken bij welke therapieën en welke indicaties samenwerkingen succesvol zijn. Het huidige zorglandschap is in een rap tempo aan het veranderen waarbij de regie van de cliënt over zijn eigen welzijn een steeds belangrijker plaats in gaat nemen. Omdat het huidige zorgstelsel een schaarse capaciteit heeft van zorgverleners.^[1] Uit cijfers van het CBS uit 2019 blijkt dat 11 procent van de bevolking kiest voor complementaire zorg.^[2] Mensen die kiezen voor complementaire zorg doen dat al uit een vrije zorgkeuze en dus zelfregie. Bij veel klachten weet iemand zelf vaak wat helpt door zelfonderzoek. Hoewel ook dit meer onderzocht moet worden. Feit is dat de zelfzorgmarkt groot is. Die meer transparant krijgen zou ook heel waardevol zijn om meer inzicht te krijgen in wat mensen al doen aan zelfhulp. En in hoeverre dat de zorg al ontlast.

Doorverwijzingen van regulier naar complementaire zorg zijn met 4 procent laag als het gaat om het afbouwen van medicatie. Het recente IZA zet in op het afremmen van medicalisering.^[3] In het complementaire werkveld is er veel kennis over voedingssupplementen en medicinale planten. Deze kennis zou meer gedeeld kunnen worden door samen te kijken hoe op een veilige manier meer milde middelen ingezet kunnen worden. Dat zou bijvoorbeeld het gebruik van antidepressiva kunnen verminderen. Voor het beoordelen van mogelijke interacties kunnen gespecialiseerde apotheken en brancheorganisaties ingezet worden, zoals de Huizer apotheek, de NPN en de NVF.

Deze resultaten van de enquête kunnen gebruikt worden door beroepsorganisaties, therapeuten en RBCZ om meer samenwerking te zoeken met reguliere zorgverleners en voor vervolgonderzoek. ■

**RBCZ: Register Beroepsbeoefenaren
Complementaire Zorg
COCOZ: Communicatie Complementaire Zorg
IZA: Integraal Zorgakkoord
CBS: Centraal Bureau voor Statistiek
NPN: Branchevereniging voor producenten,
grondstofleveranciers, groothandelaren, importeurs
en distributeurs van voedingssupplementen
NVF: Nederlandse Vereniging voor Fytotherapie**

BRONVERMELDING:

1. Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport; (2022). *Integraal Zorg Akkoord - Samen werken aan gezonde zorg*. (September), 6.
2. Kloosterman, R. (2019). *Alternatieve geneeswijzen: contact en opvattingen - statistische trends*. Cbs, 1–29.